

Alternative ejerformer

Hvordan kommer vi frem til et farverigt levende land med diversitet og bæredygtighed på alle områder? – Et land, hvor økologi er en selvfølge og hvor der er fyldt med muligheder for en kommende generation af økologiske landmænd og andre innovative borgere i landdistrikterne?

Hvordan kommer vi derhen, hvor mange flere danske unge får lyst til – og mulighed for at uddanne og etablere sig som økologisk landmand i Danmark?

Hvordan kommer vi derhen, hvor alle landmænd kan trække sig tilbage på en værdig måde og videregive deres livsværk til nye landmænd uden at nogen presses ud i en livsødelæggende gældsælde?

Hvordan kommer vi derhen, hvor nuværende og kommende landmænd ikke tvinges ud i uholdbar økonomisk spekulation og evindelig kamp for at overleve, men kan få lov til at koncentrere sig om det gode håndværk: at producere sunde friske lokale CO2-neutrale økologiske madvarer til forbrugerne?

Der er brug for at imødegå afviklingen af diversiteten i dansk landbrug og tværtimod genskabe og udvikle mange flere forskelligartede farverige små, større og store blandede bedrifter, der arbejder sammen med hinanden og med den øvrige lokalbefolkning.

Der er i Danmark igen historisk behov for en jordbrugsbevægelse, hvor vi sammen skaber nye veje for alternative ejerformer, arbejdsfællesskaber og boformer der kan give liv til landdistrikterne.

Der er brug for at genskabe forbindelsen mellem landbrug, mad og mennesker med rødder i lokalsamfundet.

Derfor er tiden moden for:

- Socialt bæredygtige ejerformer og arbejdsfællesskaber på landet.
- En ny alternativ jordbrugsuddannelse, der koncentrerer sig om økologisk jordbrug, fællesskabsdannelse og iværksætteri.
- Nye tidssvarende miljøvenlige og energibesparende boliger og bofællesskaber i landdistrikterne.
- Etablering af en stor fælles landsdækkende økologisk jordfond og mange flere små lokale landbrugsfonde.

Modeller:

ØSE (Økologiske Samarbejdende Enheder) er store ramme-bedrifter slået sammen af mange mindre, hvilket giver stordriftsfordele, samtidig med at man bevarer specialviden på det enkelte område, og får en synergi i det fællesskab som man bygger op sammen. – Ejerskabet til jorden kunne f.eks. finansieres af pensionskasser som har "tålmodige penge".

Realdanias vinderprojekt vedr. fremtidens godser kunne være et eksempel på

en ØSE, idet godsets ejer vil tilbyde nye unge økologer leje/forpagtning af jordlodder og bolig med fælles driftsmidler, markedsføring og brand)
<http://.landogliv.dk/Artikler/2/9/Gods+landbrugshave+for+unge+oekologer.htm>

I **Andelsselskabsmodellen**, slår flere familier sig sammen i et driftsøkonomisk fællesskab omkring en gård og/eller virksomhed, som de hver har en andel i og driver sammen.

I en **model for udstykning af store jordbrug** (også kaldet "Dalbymodellen") går strukturudviklingen den modsatte vej med udstykningen af et stort industrialiseret landbrug til mange mindre forskelligartede landbrug; Der kommer igen flere mennesker til lokalområdet, som kan danne grundlag for et mere levende land med nye samarbejdende virksomheder og serviceinstitutioner : http://www.levende-land.dk/maal_det_vil_vi_fremtidens_landbrug.html

CSA-modellen (Community Supported Agriculture) - "er en fællesskabsbaseret organisering af avlere og forbrugere. Forbrugerne går ind på, gennem forudbetaling, direkte at støtte de lokale avlere som vil producere deres fødevarer. Avlerne går ind på at gøre deres bedste for at yde en tilstrækkelig kvantitativ og kvalitativ forsyning af fødevarer til at opfylde forbrugernes behov og forventninger. Indenfor rammerne af den overordnede aftale om en associativ økonomi er der plads til mange variationer, afhængig af parternes muligheder og behov" CSA-modellen beskrives i ny dansk bog: "*Morgendagens Landbrug*" 2009 - Her er givet mange forskelligartede eksempler på hvordan gårdfællesskaber har organiseret sig og der er også grundige anvisninger på, hvordan man kan danne fællesskabslandbrug i sin egen sammenhæng.
www.biodynamisk.dk/dokumenter/morgendagenslandbrug0309.doc

Bo- og gårdfællesskabsmodeller: En ejer-/andelsforening eller måske en hel kommune renoverer en eller flere store gamle gårde og indretter dem med et antal moderne lejligheder. I nogle af lejlighederne bor landmænd, der evt. har landbrugsbedrift på stedet og bl.a. leverer friske råvarer til de øvrige beboerne på gården.
<http://www.realdania.dk/Presse/Nyheder/2005/Vestrup+indvielse+23-09-2005.aspx> - En hel landsby ansætter landmænd internt til at sørge for friske økologiske råvarer, som evt. avles og forarbejdes på jordparceller og bygninger udlånt af jordejere i området, der ikke selv har landbrugsfaglige evner (CSA)- Der kan f.eks. indrettes en torvelade til "farmer's market" i lokalområdet.

Spændvidden i Danmarks økosamfund er stor og de beskrives i bogen: "*Økosamfund i Danmark – kan drømme blive til virkelighed*" fra 2003 - Her er mange erfaringer samt råd og vejledning i at etablere bofællesskaber og økosamfund: <http://losnet.dk/OkosamfIDKanm.htm>

Modellen for glidende overgang ml. 2 landmænd, er almindeligt brugt blandt økologer: En selvejende landmand, lejer/forpagter en del af sin jord

ud til en jordløs landmand, måske til en oprindelig praktikant. Ofte samarbejder en kvægbonde og grøntsagsavler på denne måde og drager gensidigt nytte af hinandens produktion og viden mht. sædskifte, gødning, driftsmidler og manuelle ydelser. Modellen kan varieres så *flere* nye unge landmænd *sammen* lejer og forpagter jord, bygninger og driftsmidler hos den ældre erfarne landmand, der fungerer som mentor.

Nogle landmænd har på denne og lignende måder formået at lave en model for et ***glidende generationsskifte udenfor familien*** -

Fond: Måske åbner den kommende ændring af landbrugsloven mulighed for, at man kan overlade sin gård til en landbrugsfond, hvor man selv er den første forpagter. Med fonden vil man kunne sikre, at gården fremover bliver drevet økologisk - også efter ens egen tilbagetrækning.

Mange økosociale virksomheder med landbrug er i dag drevet af almennyttige fonde og landmændene er fastansatte lønarbejdere.

<http://www.grantoftegaard.dk/>

Model for små landbrugsfonde : Én fond for hver ejendom/driftsøkonomisk fællesskab. Ejerskabet til jorden adskilles fra driften, idet fonden f.eks. ejer jord og bygninger. Ejendommen drives af en forpagter. *"Fordelene ved fondsejet landbrug er, at - privatøkonomiske gevinster som følge af konjunkturbestemte stigninger i jordpriserne udelukkes.- Generationsskiftet lettes.- Gældsbyrden nedbringes gradvist og forsvinder til sidst fra jord og eksisterende bygninger."* Modellen er beskrevet i Merkurs landbrugspolitiske oplæg fra 1997 og uddybes i efterfølgende notater. www.merkurbank.dk

Model med én stor central jordbrugerfond: Én landsdækkende fond opkøber jord og bedrifter over hele landet *"for at landmænd, der ikke kan etablere sig ved køb af landbrugsejendom, kan etablere sig ved forpagtning fra fonden."* Jordbrugerfonden kan evt. oprettes ved lov med en grundkapital fra staten eller en statsgaranti. *Modellen er beskrevet i rapport om "Etablering af en Jordbrugerfond" fra 2001. Den kan rekvireres hos FødevarerErhverv og ses på direktoratets hjemmeside www.dffe.dk*

En stor økologisk jordfond kan fungere som ***økologisk jordbank***, hvor finansieringen kommer fra pensionskasser og virksomheder, der ønsker en bæredygtig profil. Finansielle gaver, jordparceller, landbrugsejendomme og maskiner kan skænkes til fonden. Den økologiske jordfond kan blandt andet tilbyde samarbejde med kommuner omkring jordparceller med offentlig interesse f.eks. over vandreservoarer.

Se også en model af ejerform 2022 på kongressen!